

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Навчально-науковий інститут фізико-технічних і комп'ютерних наук

(назва інституту/факультету)

Кафедра комп'ютерних систем та мереж

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Патентування та авторське право в галузі ІТ

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(обов'язкова чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма – Комп'ютерна інженерія

Спеціальність 123 – Комп'ютерна інженерія

(шифр і назва спеціальності)

Галузь знань 12 – Інформаційні технології

(шифр і назва галузі знань)

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Навчально-науковий інститут фізико-технічних і комп'ютерних наук

(назва факультету / інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання – українська

(мова, на якій читається дисципліна)

Розробники: Добровольський Юрій Георгійович, доцент кафедри ПЗКС, доктор техн. наук,
доцент кафедри програмного забезпечення комп'ютерних систем, доцент

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <https://sites.google.com/chnu.edu.ua/pzks>,
<https://sites.google.com/chnu.edu.ua/pzks/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%81/%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%B1%D1%96%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D1%8E-%D0%B3>

Контактний тел. +38 (0372) 509 434 (кафедра ПЗКС) – Добровольський Ю.Г.

E-mail: y.dobrovolsky@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/my/courses.php>

Консультації on-line: четвер з 17.10 до 18.30

1. Анотація дисципліни.

Навчальна дисципліна «Патентування та авторське право в галузі ІТ» призначена для формування у студентів знань, вмінь та навичок з сучасних методів та засобів захисту прав інтелектуальної власності шляхом оформлення патенту на корисну модель, або патентів на винахід, які будуть корисними при проведенні власних досліджень при підготовці магістерської роботи, а також при подальших наукових роботах для створення сучасних інформаційних систем та захисту авторських, зокрема - патентних прав їх розробників.

2. Мета навчальної дисципліни.

Забезпечення підготовки студентів технічної спеціальності 123 – Комп'ютерна інженерія. Він є одним з вибіркових курсів, призначеним для набуття студентами базових знань з основ захисту прав інтелектуальної власності, зокрема патентних прав в сфері комп'ютерних наук, які необхідні у подальшому навчанні, а також у практичній діяльності на виробництві.

Основною метою викладання дисципліни є підготовка студентів до самостійного виконання робіт, пов'язаних із визначенням таких об'єктів інтелектуальної власності, як патенти та оформленням відповідних документів для їх захисту у правовому розумінні на усіх етапах процесу створення ІТ продуктів.

3. Пререквізити.

Для коректного розуміння і засвоєння матеріалу даного курсу слухачі повинні попередньо пройти курси: організація баз даних, комп'ютерна графіка, основи конструювання обчислювальної техніки, програмування, методи цифрової обробки сигналів, технології проектування комп'ютерних систем, комп'ютерні мережі, тестування комп'ютерних засобів. Доцільно також мати певні уявлення з архітектури комп'ютерів та теорія інформації та кодування. Результати навчання за цим курсом потрібні при вивченні дисципліни «ІоТ інтелектуальних транспортних систем» та виконанні магістерської роботи.

4. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

4.1. Знати: систему та законодавчу базу патентного права, засоби охорони права на об'єкти патентного права, методи оцінювання вартості прав на об'єкти патентного права, засоби захисту прав інтелектуальної власності.

4.2. Вміти: здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання задач комп'ютерної інженерії, аналізувати та оцінювати цю інформацію, визначати технічні характеристики, конструктивні особливості, застосування і експлуатації програмних, програмно-технічних засобів, комп'ютерних систем та мереж різного призначення, представляти результати власних досліджень та/або розробок у вигляді презентацій, науково-технічних звітів, статей і доповідей на науково-технічних конференціях.

4.3. Набути компетентностей:

ЗК - загальних

- ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
 ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
 ЗК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
 ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК – фахових (спеціальних)

- СК1. Здатність до визначення технічних характеристик, конструктивних особливостей, застосування і експлуатації програмних, програмно-технічних засобів, комп'ютерних систем та мереж різного призначення.
 СК4. Здатність будувати та досліджувати моделі комп'ютерних систем та мереж.
 СК9. Здатність представляти результати власних досліджень та/або розробок у вигляді презентацій, науково-технічних звітів, статей і доповідей на науково-технічних конференціях.
 СК10. Здатність ідентифікувати, класифікувати та описувати роботу програмно-технічних засобів, комп'ютерних систем, мереж та їхніх компонентів.

ПРН - програмних результатів навчання

- РН2. Знаходити необхідні дані, аналізувати та оцінювати їх.
 РН3. Будувати та досліджувати моделі комп'ютерних систем і мереж, оцінювати їх адекватність, визначати межі застосовності.
 РН6. Аналізувати проблематику, ідентифікувати та формулювати конкретні проблеми, що потребують вирішення, обирати ефективні методи їх вирішення.
 РН10. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання задач комп'ютерної інженерії, аналізувати та оцінювати цю інформацію.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: <i>Патентування та авторське право в галузі ІТ</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1(5)	2(10)	3	90	2	15			15	50	10	Залік
Заочна	1(5)	2(10)	3	90	2	4			4	78	4	Залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 0,44 $((15+15+10)/90)$.

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Загально-юридична база патентування та авторського права в галузі ІТ											
Тема 1.1. Система та законодавча база патентного та авторського права в галузі ІТ	23	4	-	4	-	15	23	1	-	1	0	21
Тема 1.2. Охорона об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	23	4	-	4	-	15	23	1	-	1	0	21
Разом за змістовим модулем 1	46	8	-	8	-	30	46	2	-	2	0	42
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Захист патентного та авторського права в галузі ІТ											
Тема 2.1. Оцінювання вартості патентного та авторського права в галузі ІТ	28	4	-	4	-	10	28	1	-	1	-	26
Тема 2.2. Захист об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	16	3	-	3	10	10	16	1	-	1	4	10
Разом за змістовим модулем 2	44	7	-	7	10	20	44	2	-	2	4	36
Усього годин	90	15	-	15	10	50	90	4	-	4	4	78

5.3. Тематика лабораторних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	Система та законодавча база патентного та авторського права в галузі ІТ	4
2	Охорона права на об'єкти патентного та авторського права в галузі ІТ	4
3	Оцінювання вартості об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	4
4	Захист об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	3
	Разом	15

Примітка. Методичні рекомендації та завдання до лабораторних робіт доступні на інтернет-ресурсі:
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3527/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%86%D0%92.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

5.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Інтелектуальний зміст об'єктів промислової власності	6
2	Формальна та кваліфікаційна експертиза заявок на право інтелектуальної власності та патент	10
3	Міжнародне співробітництво у сфері патентного та авторського права в галузі ІТ	12
4	Активізація і проблеми використання об'єктів патентного та авторського права на ІТ-ринку	10
5	Особливості існування об'єктів патентного та авторського права в галузі ІТ	12
	Разом	50

6. Система контролю та оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на лабораторному обладнанні.

Формами поточного контролю рівня знань є усна та письмова відповідь студента при захисті виконаних лабораторних робіт, кількість отриманих балів при виконанні тестового завдання, а також письмова відповідь при написанні модульних контрольних робіт.

6.1. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Шкала та критерії оцінювання: національна та ЄКТС (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, ECTS)

Оцінка за шкалою ЄКТС	Критерії	Пояснення	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A	Відмінний рівень компетентностей у межах обов'язкового матеріалу, з можливими незначними недоліками	відмінно	90 – 100	зараховано
B	Достатньо високий рівень компетентностей у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	дуже добре	80-89	
C	В цілому добрий рівень компетентностей із незначною кількістю помилок	добре	70-79	

D	Посередній рівень компетентностей із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	задовільно	60-69	
E	Мінімально можливий допустимий рівень компетентностей	достатньо	50-59	
FX	Незадовільний рівень компетентностей, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	(незадовільно) з можливістю повторного складання	35-49	не зараховано
F	Дуже поганий рівень компетентностей, що вимагає повторного вивчення дисципліни	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	1-34	

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Підсумковий контроль (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2					
T1	T2	M1	T3	T4	M2	ІНДЗ	40	100
10	10	8	10	8	8	6		

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів; M1, M2 – модульні контрольні роботи; ІНДЗ – індивідуальне завдання

6.2. Перелік тем і розподіл максимально можливої кількості балів, які отримують студенти за виконання всіх видів навчальної діяльності

Змістовий модуль 1. Методи розпізнавання образів і прийняття рішень

T1. Система та законодавча база інтелектуальної власності (тест № 1 – 5 балів, тест № 2 – 5 балів).

T2. Охорона права на об'єкти інтелектуальної власності (виконання лабораторної роботи №1 – 5 балів, виконання лабораторної роботи №2 – 5 балів).

M1. Модульна контрольна робота №1 – 8 балів.

Змістовий модуль 2. Захист прав інтелектуальної власності в ІТ галузі.

T3. Оцінювання вартості прав на об'єкти інтелектуальної (виконання лабораторної роботи №3 – 5 балів, виконання лабораторної роботи №4 – 5 балів).

T4. Захист прав інтелектуальної власності (виконання лабораторної роботи №5 – 4 бали, виконання лабораторної роботи №6 – 4 бали).

M2. Модульна контрольна робота №2 – 6 балів.

ІНДЗ. Оформлення заявки на патенту на корисну модель – 6 балів.

Підсумковий контроль (залік) – 40 балів: кожен заліковий білет складається з двох теоретичних питань та одного практичного, за теоретичні питання студент може отримати максимально по 12 балів, за практичне завдання 16 балів. **Сумарна кількість балів – 100.**

6.3. Умови зарахування результатів неформальної освіти

Студент, згідно Положення ЧНУ «Про неформальну освіту» може отримати додаткові бали, або бути звільненим від окремих видів роботи з окремих тем, якщо у нього наявні сертифікати про неформальну освіту з проблем, які вивчаються на дисципліні «Інтелектуальна власність в ІТ галузі».

Також, як виконані види роботи з відповідних тем зараховуються студенту бали за наукові публікації у матеріалах науково-практичних конференцій та фахових чи апробаційних виданнях.

7. Рекомендована література

Фахова (основна)

1. Підкамінь Л.Й., Ангельська А.О., Добровольський Ю.Г. Основи інтелектуальної власності об'єктів науково-технічної творчості. Навчальний посібник. 2-е видання, перероблене і доповнене. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист №1/11-3482 від 18.02.13р.) . – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. – 313 с.
2. Дубовик Н., Климова К. Патентознавство та авторське право: навчальний посібник. Київ, 2022, 398 с.
3. Патентознавство та інтелектуальна власність: Патентознавство: навчально-методичний комплекс [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності: «Менеджмент», спеціалізацій: «Менеджмент і бізнес - адміністрування», «Менеджмент міжнародного бізнесу», «Менеджмент інвестицій та інновацій», «Логістика» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: С.О.Пермінова. – Електронні текстові дані (1 файл: 631 КБ). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 58 с.
4. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. . Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.
5. Патентологія: навчальний посібник / Р.С. Кірін, В.Л. Хоменко, І.М. Коросташова. М-во освіти і науки України, НТУ "Дніпровська політехніка", - Дніпро : НТУ "ДП", 2018. - 240 с.
6. Інтелектуальне право України / за заг. ред. проф. О.С.Яворської. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2016 р. – 608 с.
7. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової- Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с.
8. ІТ ПРАВО / Яворська Л.С., Тарасенко Л.Л., Мартин В.М., Самагальська Ю.Я. та ін. / За заг. ред. Яворської О.С. – Львів: Видавництво «Левада», 2017. – 470 с.
9. Основи ІТ-права: навч. посіб. / Т. В. Бачинський, Р. І. Радейко О. І. Харитонова. – К.: Юрінком Інтер. – 2017. – 208 с.

Допоміжна

1. Конституція України.
2. Цивільний кодекс України.
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 13. Ст. 64.
4. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 7. Ст. 32.
5. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 7. Ст. 34.
6. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 7. Ст. 36.
7. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16 червня 1999 року. ВВР України. 1999. № 32. Ст. 267.
8. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 24 квітня 1993 року. ВВР України. 1993. № 21. Ст. 218.
9. Про племінну справу у тваринництві: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 2. Ст. 7.
10. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року. ВВР України. 1996. № 36. Ст. 164.

8. Інформаційні ресурси

1. Підкамінь Л.Й., Ангельська А.О., Добровольський Ю.Г. Основи інтелектуальної власності об'єктів науково-технічної творчості Навчальний посібник. 2-е видання, перероблене і доповнене. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист №1/11-3482 від 18.02.13р.) . – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. – 313 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3527/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%86%D0%92.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/page.
3. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_769.
4. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770.
5. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1981 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_134.
6. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (вчинено в Римі 26 жовтня 1961 року) URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_763.

7. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123.
8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з Атомної Енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Розділ VII. Договори у сфері інтелектуальної власності URL: <http://kmu.gov.ua>
9. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності(ТРИПС) від 15 квітня 1994 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
10. Женевський договір про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів від 7 березня 1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/999_005.
11. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 2 грудня 1961 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_856.
12. Тарасенко Л.Л. Комп'ютерна програма як об'єкт інтелектуального права. // ІТ право: проблеми і перспективи розвитку в Україні: збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2016. С. 251. http://www.lp.edu.ua/sites/default/files/news/2016/3900/attachments/maket_it_konfer.pdf.
13. Еннан Р. Є. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет. // ІТ право: проблеми і перспективи розвитку в Україні: збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2016. С. 172. http://www.lp.edu.ua/sites/default/files/news/2016/3900/attachments/maket_it_konfer.pdf.